

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน” หรือ “ออมбудสแมน” (Ombudsman) คือ บุคคลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้า ส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ ไม่ต่ำกว่ากรม ตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็น สาธารณะมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 1 คน

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี นับแต่วันที่ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ผู้ตรวจการแผ่นดินของประเทศไทยได้รับการสถาปนาขึ้น เป็นครั้งแรกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยใช้ชื่อว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยได้มีพระบรม ราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายพิเชต สุนทรพิพิธ เป็น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาคนแรก เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2543 และมีการจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้น เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2543 แม้ต่อมาจะได้มีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ขึ้นแทน ฉบับเดิม องค์กรนี้ยังได้รับการบัญญัติให้ทำหน้าที่ดังกล่าวต่อไป แต่ได้มีการเปลี่ยนชื่อจาก “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” เป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” และต่อเนืองจนถึงรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยได้มีการบัญญัติ ส่วนที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ในมาตรา 228 - 231

ปัจจุบันมีผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งหมด 3 คน ประกอบด้วย พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายบุญธรรม สุวพันธุ์ ผู้ตรวจการแผ่นดิน นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ตรวจการแผ่นดิน และมี นายรัชชกษยา แฉฉาย เป็นเลขาธิการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทบาทหน้าที่และอำนาจของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

1 เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน หรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชน โดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

2 แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมนั้น

3 เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐ ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตาม ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม (1) หรือ (2) โดยไม่มี เหตุผลอันสมควรให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรี ทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป

4 ในการดำเนินการตาม (1) หรือ (2) หากเป็นกรณี ที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 230 ผู้ตรวจการแผ่นดิน อาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่า มีกรณีดังต่อไปนี้

(1) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น ต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(2) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงาน ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น ต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ช่องทางแจ้งหรือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

ทางโทรศัพท์ สายด่วน 1676 (โทรฟรีทั่วประเทศ)
หรือหมายเลข 02 141 9100 โดยกา

- โทรศัพท์ไปยังสำนักงาน (หมายเลข โทร. 1676 ฟรีทั่วประเทศ)
- แจ้งชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) ของผู้ร้องเรียน
- แจ้งเลขประจำตัวประชาชน หรือเลขที่ หนังสือเดินทางของผู้ร้องเรียน

ผ่านโมบายแอปพลิเคชัน

เป็นบริการบนระบบ IOS และ Android โดยสามารถติดตั้งแอปพลิเคชัน “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” ผ่านทาง App Store หรือ Play Store หรือติดตั้งผ่านการสแกน QR Code

ทางอินเทอร์เน็ต

ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ www.ombudsman.go.th

ทางไปรษณีย์

ทำหนังสือร้องเรียนส่งไปยัง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 หรือ ตู้ ปณ.333 ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพฯ 10215

ส่งทางโทรสาร หมายเลข 021438341

ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในขณะปฏิบัติหน้าที่

มอบหรือส่งโดยบุคคล หรือองค์กร
หรือหน่วยงานของรัฐ

ร้องเรียนด้วยตนเอง

ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สพพ.)

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2141 9100 โทรสาร 0 2143 8341
สายด่วน 1676 (โทรฟรีทั่วประเทศ)
www.ombudsman.go.th

สาระน่ารู้เกี่ยวกับ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

